

Saksframlegg

BUDSJETTET FOR 2009: EFFEKTIVISERINGSKRAV PÅ 65,8 MILL KR

Arkivsaksnr.: 08/36511

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Tjenestemrådene får ikke kompensasjon for prisvekst i 2009. Dette medfører en innstramning på 29,4 millioner kroner (jf tabell 1). Rådmannen gis fullmakt til å justere tilskudd/overføringer til lag/organisasjoner og kirkelig fellesråd m.m.
2. Tjenestemrådene får i 2009 kun kompensert 75 prosent av kostnadene knyttet til lønnsoppgjøret i 2009. Dette anslås å medføre en innstramning på 24,3 millioner kroner. Lønnsreserveposten reduseres tilsvarende.
3. Det anslås at lønnsveksten vil bli noe lavere enn det som ble lagt til grunn i rådmannens budsjettforslag for 2009. Den lavere lønnsveksten medfører en reduksjon i kommunens lønnskostnader på om lag 12,1 millioner kroner. Lønnsreserveposten reduseres tilsvarende.
4. Formannskapet gjør vedtak i medhold av kommunelovens § 13 og kommunens delegasjonsreglement pkt. 2.9.

Innledning

Bystyret har i budsjettet for 2009 lagt inn et generelt effektiviseringskrav på 58,8 millioner kroner. Videre har bystyret lagt til grunn at man gjennom redusert sykefravær skal spare om lag 2 millioner kroner. I tillegg kommer kravet om en generell effektivisering av Trondheim eiendom på 5 millioner kroner. I denne saken gjøres det rede for hvilke hovedgrep rådmannen foreslår for å ta ut effektiviseringskravet på 65,8 millioner kroner.

Vi har i denne saken valgt å se det generelle effektiviseringskravet på 58,8 millioner kroner i sammenheng med kravet om en generell effektivisering av Trondheim eiendom på 5 millioner kroner. Dersom Trondheim eiendom skulle tatt sin relative andel av effektiviseringskravet på 58,8 millioner kroner, samtidig som det var rettet et særskilt effektiviseringskrav til Trondheim eiendom på 5 millioner kroner, ville det medført en innstramning i enhetens budsjett på 11,6 millioner. Det vil være svært vanskelig for enheten å gjennomføre dette i 2009, på toppen av de innstramninger som allerede er vedtatt. Rådmannen foreslår derfor at Trondheim eiendom, i likhet med de andre tjenesteområdene, kun tar sin relative andel av en samlet innstramning på 65,8 millioner kroner. Dette medfører en innstramning i enhetens budsjett på 6,9 millioner kroner.

Rådmannen foreslår i denne saken tre hovedgrep for å saldere budsjettet:

- I rådmannens budsjettforslag var det lagt til grunn at tjenesteområdene skulle få kompensasjon for en prisvekst på 2,2 prosent i 2009. Rådmannen forslår at enhetene ikke får kompensasjon for prisvekst. Dette medfører en innstramning på 29,4 millioner kroner.
- I rådmannens budsjettforslag var det lagt til grunn at tjenesteområdene skulle få full kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2009. Rådmannen foreslår at man endrer på denne forutsetningen, og at man allerede nå signaliserer at enhetene kun får kompensert 75 prosent av lønnsoppgjøret i 2009. Dette vil medføre en innstramning på 24,3 millioner kroner.
- I budsjettet for 2009 er det tatt høyde for et lønnsoppgjør på 5,25 prosent. Ifølge KS ligger det an til at lønnsoppgjøret kommer til å bli noe rimeligere enn dette. Dersom lønnsoppgjøret blir på 4,9 prosent, slik KS legger til grunn, vil besparelsen være på om lag 12,1 millioner kroner. Rådmannen foreslår at anslått lønnsvekst i budsjettet for 2009 justeres ned i tråd med den veksten KS legger til grunn.

Det er viktig med en rask avgjørelse i denne saken, både formelt ifht. lovverket, men ikke minst for å sikre at enhetene kan starte tilpasningen til budsjettet så raskt som mulig. Dette innebærer at formannskapet må fatte vedtak som bystyre.

Ingen kompensasjon for prisvekst i 2009

I rådmannens budsjettforslag var det lagt til grunn at tjenesteområdene skulle få kompensasjon for en prisvekst på 2,2 prosent i 2009. Dersom man unnlater å gi kompensasjon for prisvekst vil det være mulig å redusere budsjettet med 29,4 millioner kroner. Manglende priskompensasjon medfører at enhetene må håndtere sine driftsutgifter med et driftsbudsjett som er på nominelt samme nivå som i 2008. Tabell 1 viser hvor stor budsjettreduksjon de ulike tjenesteområdene vil få dersom man legger til grunn at enhetene ikke skal få kompensasjon for prisvekst i 2009.

Tabell 1 Effekt av bortfall av priskompensasjon. Mill. kroner

Tjenesteområde	Budsjettreduksjon
Skoler	4,0
Barnehager ¹⁾	0,7
Barne- og familietjenesten	2,6
Forvaltning Helse og velferdstjenesten ²⁾	1,3
Oppfølging Helse og velferdstjenesten	1,3
Helse og omsorg	4,6
Tjen utviklingshemmede	0,8
Kultur	2,8
Byutvikling	1,8
Trondheim eiendom	5,6
Rådmannen	0,6
Interne tjenester m.m.	3,3
Sum	29,4

- 1) Barnehager: Midler fra staten som skal dekke prisstigning er anslått til 0,7 millioner kroner. Disse midlene forslås brukt til å saldere budsjettet.
- 2) Forvaltning: Sosialhjelpssatsene er ikke redusert, det vil si at prisjusteringen av satsene fortsatt er på samme nivå som før.

Bystyret har i budsjettet for 2009 pekt på fire områder hvor kommunen bør kunne ta ut en innsparing:

- *De rødgrønne partiene mener at kommunen kan spare mye penger på en mer bevisst innkjøpspolitikk*
- *De rødgrønne forventer at alle i kommunen reduserer sin reiseaktivitet, samt deltakelse på konferanser*
- *Kommunen har i dag årlige energiutgifter på 90 millioner kroner. AP, SV, SP og MdG forventer ekstra fokus på reduksjon av energiforbruket i alle kommunens virksomheter.*
- *Det forutsettes at mer av ressursene avsatt til sykefraværarbeid brukes i forebyggende arbeid (dette anslås å medføre en innsparing på to millioner kroner).*

Som nevnt over medfører manglende priskompensasjon at enhetene må håndtere sine driftsutgifter med et driftsbudsjett som er på nominelt samme nivå som i 2008. Det bør være mulig for enhetene å finne inndekning for deler av den manglende priskompensasjonen gjennom å ha en mer nøktern innkjøpspolitikk, ved å redusere energiforbruket og ved å redusere reiseaktiviteten og deltakelsen på konferanser. Videre vil redusert sykefravær redusere enhetenes kostnader. Det er også godt mulig at prisveksten blir lavere enn 2,2 prosent i 2009. Dette vil i så fall medføre en lettelse for tjenesteområdene.

Kun delvis kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2009

I 2008 fikk enhetene kun kompensert 55 prosent av kostnadene knyttet til lønnsoppgjøret for 2008. For 2009 er det forutsatt 100 prosent kompensasjon for oppgjøret i 2008. I rådmannens budsjettforslag var det også lagt til grunn at tjenesteområdene skulle få full kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2009.

Trondheim kommune

Rådmannen foreslår at man endrer på denne forutsetningen, og at man allerede nå signaliserer at enhetene kun vil få kompensert 75 prosent av lønnsoppgjøret i 2009. Dette vil medføre en innstramning av budsjettene på om lag 24,3 millioner kroner (eller om lag 2 500 kroner per ansatt). Tabellen under viser et anslag på hvor stor innstramning de ulike områdene vil få dersom man legger til grunn at enhetene kun skal få kompensert 75 prosent av lønnsoppgjøret i 2009. Den endelige fordelingen vil imidlertid først være kjent når alle forhold rundt lønnsoppgjøret for 2009 er avklart.

Tabell 2 Delvis lønnskompensasjon i 2009. Budsjetteffekt i mill. kroner

Tjenesteområde	Kun delvis kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2009
Skoler	6,3
Barnehager ¹⁾	3,7
Barne- og familietjenesten	1,7
Forvaltning Helse og velferdstjenesten	0,4
Oppfølging Helse og velferdstjenesten	1,2
Helse og omsorg	5,3
Tjenester utviklingshemmede	1,7
Kultur	0,8
Byutvikling	0,7
Trondheim eiendom	1,3
Rådmannen	0,4
Interne tjenester m.m.	0,8
Sum	24,3

¹⁾ Midler fra staten som skal dekke lønnsstigning reduseres slik at barnehagene, i likhet med andre enheter, kun får kompensert 75 prosent av lønnsoppgjøret i 2009. De frigitte midlene brukes til budsjettsaldering.

Redusert lønnsoppgjør for 2009

I budsjettet for 2009 er det tatt høyde for et lønnsoppgjør på 5,25 prosent. Ifølge KS vil lønnsoppgjøret for 2009 bli på 4,9 prosent for kommunene. Dersom det ikke gis andre tillegg er det som allerede nå er forhandlet i hovedoppgjøret vil det medføre en besparelse på 12,1 millioner kroner.

Konsekvenser

Rådmannen har i denne saken foreslått tre hovedgrep for å saldere budsjettet for 2009:

- Redusert priskompensasjon: 29,4 millioner kroner
- Redusert kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2009: 24,3 millioner kroner
- Reduserte kostnader for lønnsoppgjøret i 2009: 12,1 millioner kroner
- Totalt: 65,8 millioner kroner

Mangelfull priskompensasjon og kun delvis kompensasjon for lønnsoppgjøret medfører en innstramning i tjenesteområdenes budsjettammer på om lag 54 millioner kroner. Bystyret har lagt til grunn at innstramningen skal tas gjennom effektiviserings- og omstillingstiltak.

Rådmannens vurdering er at det bør være mulig å ta ut en innsparing gjennom å ha en mer nøktern innkjøpspolitikk, ved å redusere energiforbruket, samt ved å redusere reiseaktiviteten og deltakelsen på konferanser. Rådmannen vil også arbeide med sikte på å redusere sykefraværet. Det er vanskelig å anslå

Trondheim kommune

hvor stort potensialet er innenfor disse områdene, slik at man må være oppmerksom på at deler av innstramningen også må tas gjennom andre tiltak.

Rådmannen foreslo i sitt budsjettforslag flere tiltak for å redusere driftsbudsjettet, bl.a. innføring av egenandel på trygghetsalarm, innføring av hall- og baneleie og reduserte sosialhjelpssatser. Disse tiltakene ble imidlertid avvist av bystyret, og bystyrevedtaket innebærer at innstramningen må tas gjennom generelle effektiviserings- og omstillingstiltak.

Rådmannens forslag til saldering av budsjettet innebærer at enhetene må iversette effektiviserings- og omstillingstiltak for å tilpasse seg til reduserte driftsrammer. Det økonomiske opplegget for 2009 er stramt, og det ble allerede i rådmannens budsjettforslag innarbeidet et effektiviseringskrav på alle enhetene tilsvarende 0,75 prosent. En ytterligere innstramning vil derfor oppleves som svært utfordrende for enhetene. Som nevnt over bør det være mulig å få til en innsparing gjennom ulike utgiftsreducerende tiltak. Men samtidig må man være oppmerksom på at det vil være en glidende overgang mellom når innstramningen håndteres gjennom generelle effektiviseringstiltak, og når innstramningen tas gjennom tiltak som medfører reduserte standarder og/eller omfang i tjenestetilbudet samt økt press på bemanningen. Som et ledd i innstramningen kan det også bli nødvendig å justere overføringer og tilskudd til lag/organisasjoner og kirkelig fellesråd m.m.

Rådmannen vil foreta månedlige budsjettoppfølginger for å følge opp om enhetene har iverksatt effektiviserings- og omstillingstiltak i den størrelsesorden som er nødvendig.

Rådmannen vil i mars/april legge fram en egen sak om revidering av budsjett 2009 og økonomiplan 2009 - 2012. Kommunen vil få et negativt regnskapsmessig resultat i 2008. Jeg vil i den varslede saken gjøre rede for konsekvensene av regnskapsresultatet for 2008. Videre vil jeg foreta en gjennomgang av forutsetningene som er lagt til grunn for budsjett 2009, både på utgifts- og inntektssiden. Dersom tjenesteområdene ikke har iverksatt nødvendige effektiviserings- og omstillingstiltak vil rådmannen også vurdere om det er nødvendig å foreslå tiltak som medfører reduksjoner i tjenestetilbudet i 2009. I tråd med bystyrets vedtak vil det da være naturlig å se på områder hvor Trondheim har en høy ressursbruk sammenlignet med andre kommuner.

Rådmannen i Trondheim, 06.01.09

Carl-Jakob Midtun
kommunaldirektør

Nina Nilsen
rådgiver